

האור המיוחד שבי

מבוא

חנוכה הוא חג האור והגבורה. האור המאיר בזמנים החשוכים ביותר, האור ההולך וגובר ומקבל את עוצמתו מהאור הפנימי של כל אחד ואחת מאיתנו. חנוכה הוא גם חג הגבורה וההתגברות, בימים ההם ובזמן הזה.

חנוכה הוא חג של שירים. דומה כי אין חג בלוח השנה היהודי-ישראלי שנכתבו עליו כל כך הרבה שירים כמו חנוכה. שירי חג החנוכה מסייעים לנו לספר את סיפור החג, לחגוג את הסמליות שבו, ולהעלות על נס ערכים החשובים לנו כפרטים וכקהילות.

בתקופה הסוערת העוברת על החברה הישראלית והעם היהודי, אנו מציעים למקד את ציון חג החנוכה בשירי החג המוכרים והאהובים, באופן שיספק בטחון, שייכות ונחמה. השיעור נועד לייצר הזדמנות לקשב ולתשומת לב מחודשים למילים המוכרות ולהעשיר את החיבור לאור וגבורה.

מטרות השיעור

- 1 הרחבת מושג הגבורה אל מעבר לשדה הקרב
- 2 ציון או חגיגת חנוכה בדגש על מסורת הדלקת נרות נושאת (בנושא גבורה)
- 3 למידת היבטים שונים של גבורה מתוך לימוד שיר מוכר והאזנה לו
- 4 התנסות בעיצוב טקס חג (הדלקת נרות)

הצעה לאופן ציון החג

- **לימוד כיתתי (פנים אל פנים / לימוד מרחוק) בנושא 'האור המיוחד שבי'.** השיעור עוסק בשאלה כיצד גבורה באה לידי ביטוי בחיי התלמיד:ת בימינו אנו, באמצעות למידה מעמיקה של השיר "באנו חושך לגרש".
- **הדלקת נרות נושאת** כיתתית, שכבתית או בית ספרית. הנרות הם "נרות נושאים", המייצגים היבטים שונים של גבורה. לכל נר תוקדש ברכה העוסקת בהיבט אחד של גבורה, בדמות של גיבור. או במעשה גבורה (הסבר מלא למורה **בנספח א**).

מהלך השיעור

דגש למורה: השיעור מורכב מתרגיל פתיחה, משימת האזנה, למידה בעקבות האזנה, משימת סיכום והצעה להתנסות (מהלכה למעשה).

א. תרגיל פתיחה

- 1 נדליק שני נרות חנוכה (נדליק נר אחד, ובעזרתו נדליק את הנר השני) ונשאל: מה ראיתם? מה קרה לנר השני? האם להבת הנר הראשון נחלשה בגלל שהדלקנו בעזרתו את הנר השני?
 - 2 נקרא ציטוט ממדבר רבה, י"ג: "המדליק נר מנר, הנר דולק וחברו אינו חסר".
- שאלות**
- ? שתפו את הכיתה ביוזמות של אנשים ונשים שפעלו בעורף לסייע למפונים, לחיילים ולקהילות.
 - ? למי יצא להתנדב באחד התחומים האלו ויכולה לספר לנו על ההתנדבות?

ב. משימת האזנה

- 1 נאמר: חנוכה נחשב לחג הנרות והאור. אילו שירי חנוכה העוסקים בנרות ובאור אתם מכירים? (נרשום את שמות השירים על הלוח)
- 2 נחלק לתלמידים את מילות הבית הראשון של השיר "באנו חושך לגרש" (נספח ב) ונאזין לו. (דגש למורה: אם יש צורך, נבאר את המילים: איתן, סורה, הלאה, שחור) נשאל:
 - ? בשיר מופיעים הפכים או ניגודים. מהו ההפך של "חושך" בשיר?
- 3 נבקש למצוא את כל ההפכים בשיר ולסמן אותם בצבע (חושך / אור, כל אחד / כולנו, קטן / איתן, שחור / אור).
 - רמז - ניתן להיעזר בחרוזים.
 - אם עדיין לא קוראים היטב: נמחא כף בחרוזים או נרקע ברגל, ונכתוב את ההפכים על הלוח.

ג. למידה בעקבות האזנה

- 1 הצגת הניגודים
 - 1 נבקש מהתלמידים להציג את ההפכים שמצאו ולכתוב אותם על הלוח.
 - 2 נשאל: לפי השיר, כיצד מגרשים את החושך? (דגש למורה: נכוון לכך שכל אחד ואחת יכולים לפעול נגד החושך. העשייה של כולם יחד מגרשת את החושך)

2 "כל אחד הוא אור קטן"

1 **נאמר:** לכל אחד ואחת יש את האור שבו ובה. כולנו נדרשים להתמודד מדי פעם עם החושך - עצב, פחד או קשיים.

2 נבקש מהתלמידים לשתף:

? מהו האור שלכם? במה אתם טובים? ות?

? מה ההורים שלכם? משבחים אצלכם?

? כיצד האור שלכם יכול לגרש קצת את החושך?

? מה עוזר לכם? כשקשה או מפחיד?

? מה אתם מוכנים? לעשות כדי לעזור כשקשה במשפחה, בכיתה, או במקומות אחרים?

שאלות לדיון

3 "וכולנו אור איתן"

1 **נאמר:** אור איתן הוא אור חזק ויציב. **נשאל:**

? איך אפשר להגיע ממצב בו "כל אחד הוא אור קטן" למצב שבו "כולנו אור איתן"? מה נדרש לעשות כדי להגיע למצב שבו "כולנו אור איתן"?

? איך כל אחד ואחת מאיתנו יכולה לחזק את האחרים?

? מה אנחנו יכולים לעשות ביחד כדי לחזק את האחרים? (**דגש למורה:** חשוב שיעלה המסר מהפתיח - כאשר כולנו עושים מעשים טובים ומחזקים, הכוח שלנו גדול יותר, ואנחנו לא מפסידים ממה שיש לנו)

שאלות לדיון

ד. משימת סיכום

ננסה ברכות להדלקת נרות חנוכה שיוקדשו לכוחות המאפשרים לנו לעזור לאחרים.

- הצעה לניסוח: "יאיר הנר על הכוח ל_____, שעוזר לי לתת לאחרים _____".
- בכיתות בהן לא כותבים באופן עצמאי אפשר לנסח ולכתוב את הברכות יחד.

מהלכה למעשה - "סורה חושך! הלאה שחור! סורה מפני האור!"

נשאל: מי צריך עזרה לגרש את החושך עכשיו? איך ניתן לעשות זאת?

נכין יצירה משותפת שתשלח לקהילה מקהילות המפונים או לארגון שהינו חלק מהקהילה הקשורה לכיתה. נחלק לתלמידים דף בצורת נר / שלהבת, ונבקש לצייר או לכתוב על הנר / השלהבת את הכוח שיש לכל אחד. תלמידים לעזור לאחר (אהבה, שמחה, עזרה, סבלנות, כוח, תקווה, שמחה, חיבוק, שקט). נדביק את כלל הנרות / השלהבות על גיליון גדול עם הכותרת "ילדי כיתה _____ מבי"ס _____ שולחים אור ל_____".

משימה

- חלופה ללומדים. וות מרחוק: מצגת משותפת ליצירה משותפת.

רקע והעשרה - הדלקת נרות נושאית

הדלקת נרות נושאית היא מסורת שהתפתחה בתנועה הקיבוצית לפני כ-70 שנה ונהוגה בקיבוצים וישובים רבים עד היום. בהדלקה זו כל נר מוקדש לנושא בעל ערך וחשיבות לקהילה. הברכה מציעה מדרש על תכני חג החנוכה והרעיונות הגלומים בהם. הדלקת נרות נושאית מאפשרת התייחסות וחיבור בין תכני חג החנוכה למציאות חייהם של מקיימי.ות הטקס.

דוגמאות לברכות נושאיות מתוך ברכות שנכתבו במכון שיטים לקראת חנוכה תשפ"ד

נר המכבים

יאיר הנר למכבים
ולממשיכי דרכם בכל הדורות
אשר בחתירתם לעצמאות ולחירות
הבעירו בעם כוחות גנוזים
של מסירות נפש וגבורה
וחזונם נר לרגלינו.

נר האור הייחודי של האדם

יאיר הנר ליכולתו של האדם
לבחור בטוב,
להתגלותו בזריחה של אמת.
לשוויון ערכו של כל אדם
באשר הוא אדם.
לאורות הקטנים,
המאירים אחד אחד,
והנה הם רבים.

נר ערבות הדדית ולכידות

יאיר הנר לעם מורכב ומגוון
המאוחד בגורלו ובשאיפתו לטוב,
בארץ ובקהילות היהודיות
ברחבי העולם.
לאומץ הלב המאפשר
להושיט יד לאחר
ולמצוא את המשותף.
ליכולת ללמוד לגשר על מחלוקת.
לחיי חברה ישראלית
הקוראת בקול גדול -
ואהבת לרעך כמוך.

נר גבורת העורף

יאיר הנר לאלף פנים
של גבורה בעת מלחמה.
למתפנים ממלאכת יומם
לסייע בצו השעה
באיסוף, ביצירה,
בשינוע ובהקשבה.
למרפאי הגוף והנפש,
אנשי החינוך ופעילי הקהילות.
למקדשים את החיים והיחד
גם בשעותינו הקשות.

בָּאנוּ חֶשֶׁךְ לְגֵרֶשׁ

מילים: שרה לוי תנאי

לחן: עמנואל עמירן

בָּאנוּ חֶשֶׁךְ לְגֵרֶשׁ.

בִּידֵינוּ אֹרֶךְ וְאֵשׁ.

כָּל אֶחָד הוּא אֹרֶךְ קָטָן,

וְכָלֵנוּ - אֹרֶךְ אֵיתָן

סוּרָה חֶשֶׁךְ! הִלָּאָה שְׁחֹר!

סוּרָה מִפְּנֵי הָאֹרֶךְ!

